

Samfundsnyttig økologi og borgerne

Workshop – Det samfundsnyttige landbrug og dets vilkår
Århus d. 26 august 2015

Egon Noe,

Inst. f. Agroøkologi, Aarhus universitet

AARHUS
UNIVERSITY
DEPARTMENT OF AGROECOLOGY

Mit udgangspunkt

- Lektor i Landbrugssociologi, AU
- Arbejdet med økologi og afsætning siden 1993
- Koordinator af Core-organic projekt HealthyGrowth(.eu):
 - 10 partnere
 - 18 cases - Økologiske fødevarer kæder der kombinerer vækst og værdier

Hvordan skal (kan) det økologiske landbrug udvikle sig og hvad (kan) borgerne være med til at tage ansvar for?

- Paradoks:
- En markedsdrevet udvikling af et samfundsnyttigt landbrug kræver involvering af borgerne som forbrugere.
- Det er generelt forbrugerne der ved mindst om landbrug og fødevareproduktion
- Den politiske forbruger en bekvem alibi for det fødevare industrielle kompleks "det er forbrugerne der bestemmer" !!

Påstand: Det er kæden der skaber forbruger og ikke omvendt

- Sat på spidsen - men kan være med til at vende blikket.
- Økologisk jordbrug en platform med et fantastisk potentiale for at udvikle det samfundsnyttige landbrug.
- Økologireguleringen og Ø-mærket har spoleret dette potentiale:
 - Standardisering af produktion
 - Fastlåst
 - Afkoblet primærproduktionen (Private label)

Det er kæden og dens evne til at mediere kvalitet der skal fokuseres på. Nogle konklusioner fra HealthyGrowth:

Alle aktører i den værdibaserede fødevarekæde er vigtige

- En enkelt aktør kan afkoble værdirelationerne, (f.eks. private label)
- Gensidig afhængighed og symmetri
 - Gensidig justering af strategi
 - Gensidig justering af håndtering

Kvalitet og synkronisering af værdirelationer

- De forskellige aktører i kæden har forskellige tidshorisonter og tidsbindinger – Synkronisering mellem disse er en hovedudfordring for mediering af kvalitet (produktions investeringer, sæson, friskhed etc.)
- Det er de kæder der kan etablere lange fælles tidshorisonter der er de mest succesfulde i mediering af kvalitet kombineret med mængde

Produktionssted og kvalitet

- Mediering af kvalitet hænger sammen med kædens gennemsigtighed tilbage til de steder hvor primærproduktionen foregår.
- Refleksion: Generisk certificering f.eks. Ø-mærket kan danne grundlag for afkobling værdirelationen mellem producent og forbruger.

Betydning for bæredygtighed (det samfundsnyttige landbrug)

- De værdirelationer der kan blive aktualiseret i primærproduktionen, er i høj grad afhængig af kædens evne til at mediere disse kvaliteter
- De succesfulde eksempler viser at der er store muligheder for at udvikle det samfundsnytte økologiske landbrug (eks.: Gram Slot)

Hvordan kan fødevarekæder skabe samfundsnytte

- Undersøge de potentialer der er knyttet til primærproduktionen
- Mobilisere alle aktørerne i kæden, gerne inddrage nye typer af aktører
- Gå for en organisering af samarbejdet der understøtter en lang tidshorisont
- Sørge for et forum/partnerskab hvor gensidig afhængighed kan iagttages og diskuteres
- I princippet kan det være hvilket som helst aktør i kæden der er primus motor,
- Men ingen kan gøre det alene!